

## נייר עמדה

הצעת חוק זכויות החולה (תיקון – נגישות מוסד רפואי לדוברי שפות זרות), התשע"ו–2016

### מבוא

במדינת ישראל יש רבים שאינם דוברים עברית רהוטה, וכשהם נזקקים לשירותי הרפואה הציבורית, לעתים אינם יכולים לקבל שירות ממי שדובר את שפתם. הדבר נכון הן ביחס לטיפול הרפואי עצמו הן ביחס לעניינים מנהלתיים, כגון שפת שלטי ההכוונה, פרוספקטים, אתרים במרשתת (אינטרנט) ועוד.

בניגוד לשירותים ציבוריים אחרים, הטיפול הרפואי הוא שירות חיוני המחייב מידה גבוהה ובלתי מתפשרת של דיוק בתקשורת המילולית בין המטפל למטופל. מטופל המתקשה בקריאת שלטי הכוונה או חומר מקצועי, שאינו מבין את השאלות שהוא נשאל או את ההנחיות לטיפול שקיבל - עלול לקבל שירות רפואי פחות טוב ופחות מקצועי.

הצעת החוק החדשה שמציע חבר הכנסת יואל חסון מבקשת לשנות את המצב הקיים ולחייב את המוסדות הרפואיים לספק למי שנזקקים לשירותיהם מידע מנהלי בחמש שפות: עברית, ערבית, אנגלית, רוסית ואמהרית.

נייר עמדה זה בא להציג את נקודת המבט היהודית בעניין זה.

### מבט יהודי

#### רבני "צהר" תומכים בהצעת החוק מן הטעמים הבאים:

- א. מתן שירות שווה לכל אזרח. הרפואה הציבורית, כשאר מוסדות הציבור, ממומנת מכספי הציבור. על כן, חובתה לספק שירות טוב לכל אזרח.<sup>1</sup> מתן שירות בשפתו של האזרח היא דבר הגיוני וראוי, בפרט כשמדובר בקבוצות אוכלוסייה המהוות נתח משמעותי בחברה הישראלית.
- ב. עידוד העלייה לארץ ישראל. התורה מצפה מכל יהודי לגור בארץ ישראל. משום כך, תיקנו חכמינו תקנות שמטרתן לעודדו יהודים לעלות לארץ ישראל. גם מדינת ישראל בימינו, הכירה בחשיבות הגדולה של עידוד העלייה לארץ ישראל, ועיגנה אותה ב"מגילת העצמאות" וב"חוק השבות". מתן שירות בכל מוסדות הציבור בשפת האם של העולים הוא כלי חשוב העשוי לסייע לקליטת העולים בארץ ישראל.
- ג. חשיבות מתן טיפול רפואי מיטבי. על פי התורה, עלינו להשתדל לספק סיוע רפואי לאדם אחר בצורה המיטבית ביותר.<sup>2</sup> לעתים, חוסר הבנה בין המטפל לבין המטופל עלולה להוליד טעויות משמעותיות העלולות לעלות בחיי המטופל, וכשהשילוט במוסד הבריאות אינו יעיל, הוא עלול לפגוע במתן טיפול מהיר.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> התפיסה המקובלת בכמה היבטים של ההלכה היא לראות את כספי הציבור ככסף משותף לכל תושבי העיר. כך למשל סבורים החת"ם סופר (שו"ת, אורח חיים, סימן קצג) ועוד הרבה פוסקים. לדעת רוב הראשונים, זוהי בעצם תפיסת היסוד של הכלל "דינא דמלכותא דינא": חוקי המדינה הם בעצם הסכמת כל תושבי המדינה לנהוג בדרך מסוימת (ראו למשל: רשב"ם, בבא בתרא נד ע"ב, ד"ה והאמר; רמב"ם, הלכות גזלה ואבדה, פרק ה, הלכה יח).



<sup>2</sup> כך למשל סבור הרמב"ן, שאסור לרופא לעסוק ברפואה, אלא אם כן אין שם גדול ובקי ממנו או שהוא פועל על פי הדרכתו (תורת האדם, שער המיחוש, עניין הסכנה).

<sup>3</sup> כיוצא בזה מצינו ביחס לרוצח בשגגה, שהוא צריך לנוס לעיר מקלט, שבית דין חייב לדאוג לאיכות הדרכים והשילוט בדרך אל עיר המקלט. וזה לשון הרמב"ם בעניין זה (הלכות רוצח, פרק ח, הלכה ה): "וחייבין בית דין לכוין הדרכים לערי מקלט ולתקן אותם ולהרחיבן, ומסירין מהן כל מכשול וכל תקלה [...] ו'מקלט' 'מקלט' היה כתוב על פרשת דרכים, כדי שיכירו הרצחנים ויפנו לשם".